

OKU İZLE DİNLE

Fotograf: Sami Tilkonen

Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası'ndan Yepyeni Bir Kayıt

“Music from the Machine Age”

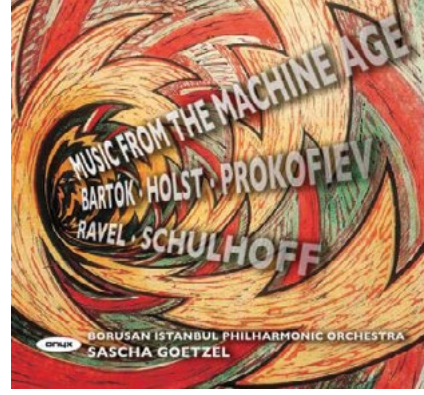
Şef Sascha Goetzel yönetimindeki Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası'nın Onyx etiketiyle çıkan son CD'si “Music from the Machine Age”, uluslararası alanda dikkatleri çekerken, Neo Filarmoni de bu kaydın değerlendirmesini, Dr. Evren Kutlay'ın kaleminden sizlere aktarıyor.

Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası

Music From The Machine Age
Bartók, Holst, Prokofiev, Ravel,
Schulhoff

Sascha Goetzel (Şef)

Onyx, 2012

Şef Sascha Goetzel yönetiminde Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası'nın (BİFO) Prokofiev, Schulhoff, Bartók, Holst ve Ravel'in bale müziklerinden oluşan “Music from the Machine Age” (Makine Çağın- dan Müzik) başlıklı yeni CD kaydı, Şubat 2012'de Onyx etiketiyle çıktı. Kayıtta repertuar seçiminde genel olarak göze çarpan, erken 20. yüzyıl bestecilerinin ilgili dönemde savaşın da patlak vermesiyle insanlıktaki vahşi, kanlı, karanlık ve acımasız dönüşümü tasvir eden eserlerine yer verilmesi. Bu eserlerin bir kısmı ya ilk icralarında kabul görmemiş, takdir edilmemiş ya da bir kısmının ilk icraları hiç gerçekleşmemiştir. “Makine Çağı”yla da kastedilen, Birinci Dünya Savaşı'nda kullanılan makineler ve yarattıkları; insanların makinelere, silahlara, bombalara yönelişi ve vahşet, acımasızlık, katlediş... Bir tarafta insanlar ölürken, eş zamanlı olarak savaş- tan ve sonuçlarından etkilenmeksizin rahat hayatlarına devam edenler... Dolayısıyla, “Music from the Machine Age”, ilk elinize aldığınızda repertuar seçimiyle bağlantılı olarak odaklandığı dönem ve temayla da ilgi ve dikkatinizi çekiyor.

Kaydın ilk eseri, Sergei Prokofiev'in, em- prezaryo Sergei Diaghilev'in isteği üzerine bestelediği ancak daha bale tamamlanmadan Diaghilev reddedince Orkestral Süitte dönüştürdüğü Op. 20 “Ala et Lolly” (Scythian Suite / İskit Suiti) başlıklı yapıtı. Dört bölümden oluşan süitte, eserin odaklandığı kötülüklerin, canavarların tasvir edildiği vahşi ve ürkütücü havasını, daha ilk bölümün başında yaylı ve nefeslilerin içiçe geçmiş,

kreşendo ve diminuendolarıyla, BİFO, iliklerinize kadar hissettiriyor. Pianissimolar ise dinleyicinin duygu dünyasında kimi zaman gizemli bir pencere açarken kimi zaman da Ala ve Lolly'nin bu kötümser şartlardaki iyilik ve sevimliliklerini yansıtarak gayet etkili bir tezat yaratmış. Eser sonlanırken, Lolly'nin Ala'yı kurtarmak üzere "Güneş Tanrısı"nın da yardımını alarak "Kötü Tanrıyı" yenmesi ve mutlu sonu tasvir eden güneşin doğuşu; Goetzel'in eserin gerilimli atmosferine uygun bir son olarak sıradışı bir biçimde yorumladığı, yaşanan zorlukların ardından güçlü, temiz bir aydınlanmayı tasvir eden yalın, düz ama merak uyandıran bir kreşendoyla dinleyicinin gözünde orkestranın başarılı icrasıyla canlandırılıyor.

İkinci eser, kayıta yer verilen bestecilerden en az bilineni Erwin Schulhoff'un Ogelala Süiti. Şef Goetzel, Schulhoff'u Birinci ve İkinci Dünya Savaşları yılları arasında kayıp jenerasyondan Viyanalı bir besteci olarak tekrar gündeme getirmek istediğinden bahsediyor bir röportajında. Ogelala "Gizemli balesi" (Ballettmysterium) Kolombiya öncesi Meksika'sında bir efsaneye dayanıyor. Orkestra Ogelala leitmotifinin savaşı karakterinin farklı varyasyonlarla işlenmesini her defasında başarıyla dinleyiciye taşıyor. Eserde vurmalı çalgıların yoğun kullanımı ve ritmik zenginlik de Goetzel'in yorumuyla dengeli bir biçimde işlenmiş.

Sıralamada üçüncü eserin Bartók'un Mucizevi Mandarin Süiti (The Miraculous Mandarin) olmasını daha önceki eserlerle etkileşimi tamamlaması bakımından anlamlı buluyorum. Nitekim, Ogelala'da Stravinsky'nin Bahar Ayini havasının etkisinde kalan dinleyici henüz bu havadan çıkmamışken Ogelala'da etkisinin olduğunu farkedeceği bir diğer esere kavuşmuş oluyor. Giriş bölümünde orkestrada nefesli ve yaylıların birbirlerine adeta nüfuz ettikleri, sürekli tekrar eden keskin hatlı birliklilikleri, büyük şehir kar-

maşasını dinleyicinin gözünde canlandırıyor. Gayet bilinen ve birçok kez kaydedilmiş olması dolayısıyla da yorumlamanın kompetitif olacağı bu süiti, Goetzel'in bütüncül bir bakış açısıyla, orkestranın da etkili bir icrayla geri dönen ana motifi anlamlı bir biçimde işlemesi ve keskin ritimli pasajları etkileyici, açık ve net ortaya koyması eseri, kayıta iddialı bir noktaya taşıyor düşüncesindeyim.

Holst'un komik operası Mükemmel Ahmak'ın (The Perfect Fool) girişi üç danstan oluşan, bale müziği kaydın sonlarında karşımıza çıkıyor. İlk bölümde "Toprak", trombonun öne çıkan icrasıyla, ikinci bölümde "Su", orkestranın dingin piyanissimolarıyla flüt, arp ve çeşestanın yaylı ve nefeslilerin arasında barışçıl duyuruşlarıyla, son bölümde "Ateş" in temsili ise daha önceki danslara göre keskin ritimlerle karşımıza çıkıyor ki, orkestranın, özellikle bölümün ortalarında kreşendoları dengeli accelerandolarla desteklemesi "Ateş" hissini perçinliyor. Karakteristik anlamda, bu eserin kayıttaki önceki eserlere göre daha ılıman havasını, sakın, oturmuş ve bir o kadar da müzikal bir biçimde yorumlamış BİFO. Ravel'in Vals'inin (La Valse) son eser olarak seçimi de baştan sona kaydın atmosferindeki yumuşamayı desteklemiş. Aslında bu yumuşamaya geçiş bir tezatlığı da simgeliyor ki bu da yukarıda değindiğimiz CD'nin ana temasıyla örtüşüyor: Bir yanda savaşlar ve vahşet, diğer yanda bunlardan etkilenmeksizin sakın hayatlarını sürdüren insanlar... Orkestranın zarif, saf ve müzikal yorumuyla bu tezatın altı daha da çizilmiş sanki.

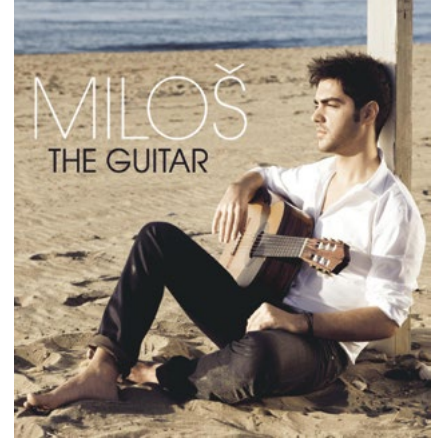
Genel olarak kaydın iyi seçilmiş tematik yapısallığını, Goetzel'in ince detaylarda rafineliğinden de ödün vermeyen bütüncül yorumu ve BİFO'nun bu bakış açısını özümsemiş icrası desteklemiş. "Music from the Machine Age" in bu anlamda yılın öne çıkan kayıtlarından olacağına inanıyorum. BİFO, bu eserleri konser repertuarına da almalı.

Miloš Karadaglić

Miloš: The Guitar

Albéniz, Domeniconi, Tárrega, Theodorakis, Llobet, Granados

CD & DVD, Deutsche Grammophon, 2011

Klasik gitar dünyasında son dönemin dikkat çeken ismi, Kardağ'lı (Montenegro) genç sanatçı Miloš Karadaglić. Deutsche Grammophon'un bir süre önce anlaşma imzaladığı Miloš Karadaglić, bu firmadan çıkardığı "The Guitar" isimli albümüyle, özellikle Birleşik Krallık'ta büyük bir başarı yakalamış durumda. Albüm, Gramophone dergisi tarafından verilen ödüllerde "Special Classical Chart" in 2011 yılında kazananı olurken, Miloš Karadaglić de "Yılın Genç Sanatçısı" ödülünü aldı.

Miloš Karadaglić, "The Guitar" isimli albümü, geçmişini ve tecrübelerini yansıtan bir çalışma olarak görüyor: "Gitar, İspanya'ya, Araplar tarafından getirilmiş. Benim yaşadığım yerler ve Doğu Akdeniz de 500 yıllık boyunca Osmanlı İmparatorluğunun etkisi altında kalmış. Bu yüzden Doğu ve Batı Akdeniz arasında belirgin bir bağlantı vardır. İşte, ben, bu iki coğrafyanın tam ortasından gelen birisi olarak albümde farklı müzikal renkleri ve etkileri yansıtmak istedim."

"The Guitar" in içerdikleri arasında Enrique Granados (1867-1916), Isaac Albéniz (1860-1909) ve Francisco Tarrega (1852-1909) var; bunlar, sanatçının bahsettiği Kuzey Afrika etkisini hatırlatıyor. Ayrıca, Yunanistan'dan Theodorakis (1925) eserleri ve Montenegro halk ezgilerinin yeni düzenlemeleri var. İtalyan besteci Carlo Domenico'nun (1947) imzasını taşıyan dört bölümlük "Koyunbaba" süiti ile de Türk etkisini duyuyoruz. Miloš Karadaglić, "Koyunbaba"nın kendisi için önemini